

Utbildningsinspektion i Dahlandergymnasiet

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Dahlandergymnasiet	Antal barn/elever/studerande
Samhällsvetenskapsprogrammet	74
Individuella programmet	54
Omvårdnadsprogrammet	51
Naturvetenskapsprogrammet	13
Summa	192

Borlänge kommun och Sätters kommun har sedan år 1999 en gemensam gymnasienämnd. I organisationen ingår sex gymnasieskolor, Dahlandergymnasiet, Erikslundsgymnasiet, Hagagymnasiet, Hushagsgymnasiet, Ljungbergsgymnasiet och Soltorgsgymnasiet. Ljungbergsgymnasiet är en gymnasiesärskola.

Dahlandergymnasiet är beläget i Sätters kommun och befinner sig fortfarande i ett uppbyggnadsskede. Tidigare gick eleverna från Sätters kommun i gymnasieskola i Hedemora kommun.

Borlänge-Säter gymnasieskola bedriver tillsammans 14 nationella program samt det individuella programmet. Estetiska programmet, hantverksprogrammet och naturbruksprogrammet är tillgängliga för eleverna genom samverkansavtal med Falu kommun och Hedemora kommun samt med Landstinget Dalarna.

Utbildningen vid Dahlandergymnasiet omfattar tre nationella program: naturvetenskapsprogrammet (NV) årskurs 1, omvårdnadsprogrammet (OP) årskurs 1-3 och samhällsvetenskapsprogrammet (SP) årskurs 1-3. Dessutom finns det individuella programmet (IV) på skolan. NV har två lokala inriktningar (Djurkunskap och Människokunskap) och startade hösten 2002 med en klass. OP startade hösten 1999 och SP 2000. SP har också två lokala inriktningar (Modern informationsteknik samt Entreprenörskap och projektarbete).

Tidigare ingick den kommunala vuxenutbildningen i Sätters kommun även Borlänge-Sätters gymnasieskola, men fr.o.m. läsåret 2003/04 tillhör den kommunala vuxenutbildningen Sätters kommun.

Det går 78 elever från Sätters kommun och 55 elever från Borlänge kommun på skolans nationella program. På det individuella programmet går 43 elever från Sätters kommun och 11 från Borlänge kommun.

Dahlandergymnasiet ligger en kilometer utanför Sätters centrum vid sjön Ljustern. Skolan är inrymd i en före detta sjukhusbyggnad som är ombyggd i olika etapper från år 1999 till 2003. Skolan befinner sig fortfarande i ett uppbyggnadsskede.

Genomförandet av inspektionen i Dahlandergymnasiet

Skolverket sände den 17 november 2003 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för Dahlandergymnasiet bestått av un-

dervisningsråden Jan Engstedt och Monica Åtting den 18 och 19 mars samt Anna Kjellberg och Monica Åtting den 4 maj 2004.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från Borlänge-Säter Gymnasieskola och från Dahlandergymnasiet, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem etc. I första hand inspekterades två av skolans nationella program: naturvetenskapsprogrammet (NV) och samhällsvetenskapsprogrammet (SP) samt det individuella programmet (IV)

Vid Dahlandergymnasiet genomfördes formella intervjuer med rektorn, gruppintervjuer med lärare, ungdomskonsulenter, elevhälsan, elever samt föräldrar. Observationer gjordes under lektioner samt i övrigt under vistelsen i skolmiljön som helhet.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

Grundläggande demokratiska värden

En gång varje månad träffas varje klass för sig för att ha klassråd. Elevrådets styrelse, som består av en elev från varje klass, träffas också regelbundet en gång per månad. Enligt de intervjuade eleverna fungerar klassråden bra, representeranter från elevrådet tyckte dock att övriga eleverna borde engagera sig mer, eftersom det finns stort utrymme på skolan för elevinflytande. Elevrådets arbete utgår från klassråden och frågorna tas upp i stormöten och därefter förs de fram i skolkonferensen.

Stormöten hålls två gånger per termin, till dessa inbjuds två klassrepresentanter per klass. Skolkonferens hålls två gånger per termin. Enligt elevrådets styrelse är skolkonferensen ett bra organ där man lyssnar till elevernas förslag. Konkreta

resultat är inköp av ett bordtennisbord och att det finns speciella ”speldatorer” och andra datorer som är avsedda för skolarbete. Elevskyddsombud finns, men de har inte genomgått någon utbildning för sitt uppdrag.

Eleverna på naturvetenskapsprogrammet, årskurs 1, har kunnat påverka sitt schema, så de har ett sammanhållet schema utan håltimmar.

Ansvarstagande

Eleverna ges i stor utsträckning ansvar för sina studier och möjligheter att påverka det pedagogiska arbetet. Enligt en del lärare har vissa elever svårigheter att hantera ansvaret. Det kan även inspektörerna se vid lektionsbesök. Det fungerar olika bra med olika lärare och ämnen. I ämnen där eleverna ges enskilda uppgifter eller uppgifter som skall lösas i grupp tenderar lektionerna att bli oroliga.

Första veckan på höstterminen i årskurs 1 genomför skolan ett inskolningsprogram.

Etliska förhållningssätt

De intervjuade eleverna bekräftar att skolmiljön är lugn och att de respekterar och hjälper varandra. Såväl personalens bemötande mot eleverna som bemötandet eleverna emellan är gott.

Trygghet och lust att lära

Vid Dahlandergymnasiet har inspektörerna, vid intervjuer och observationer, uppfattat att eleverna är trygga och visar varandra respekt i olika situationer. Detta bekräftas också av elever, personal och föräldrar. Dock har det enligt dessa vid några tillfällen förekommit kränkande behandling, elever emellan, men då har de vuxna i skolan snabbt hanterat situationen enligt handlingsplanen mot mobbning. Den lilla skolan och att alla känner alla har enligt lärare och elever inneburit att kränkande behandling inte är något större problem på skolan.

Frånvaron är enligt rektorn och lärare generellt sett stor på skolan, dock har den minskat något innevarande läsår. Den stora frånvaron är mest markant på fredagar, då eleverna på förmiddagen har sina språkstudier i Hagagymnasiet i Borlänge. Innevarande läsår har två språkgrupper därför startats på Dahlandergymnasiet. Vid en fortsatt utbyggnad kommer fler språkgrupper att kunna startas vid skolan.

Enligt intervjuade elever beror den stora frånvaron också på att det inte finns något att göra i och kring skolan och därför lockar det att åka buss till Borlänge centrum eller hem tidigare än vid skoldagens slut.

De IV-elever som läser ”IV-Bas”, d.v.s. läser 1-3 kärnämnen på grundskolenivå 2 dagar per vecka i skolan praktiserar 3 dagar per vecka. Eleverna har negativa synpunkter på sitt schema när de är i skolan. De som läser tre ämnen har tre långa pass per ämne (150 minuter) och dag. Eleverna tycker inte att de kan utnyttja tiden fullt ut. De elever som bara läser ett ämne tycker att dagen borde kunna utnyttjas bättre.

Lärarna för in elevernas frånvaro i frånvarosystemet och mentorerna följer upp frånvaron och följer den åtgärdsplan som finns. För att förbättra närvaron har lärarna gemensamt beslutat att eleverna under lektionstid inte får studera på annan plats än inom skolans lokaler. Uppföljning av detta beslut kommer att ske i slutet av vårterminen.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att resultatet av arbetet avseende normer och värden är av god kvalitet. Eleverna trivs och känner sig trygga i skolan. Skolan bör dock fortsätta arbetet med att minska elevfrånvaron och förbättra IV-elevernas möjlighet att utnyttja tiden i skolan på ett bättre sätt.

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

Utveckling och lärande relaterat till övergripande mål

Eleverna får i början av kurserna information om kursmål och betygskriterier i samtliga ämnen utom i Idrott- och hälsa. I vissa kurser diskuteras målen även under kursens gång. Detta uppskattas av de intervjuade eleverna.

Kunskaper relaterat till programmål och kursplanemål

Elevernas förkunskaper är låga, speciellt hos elever på omvårdnadsprogrammet, enligt det s.k. tröskelprovet i matematik. Tröskelprovet i matematik är ett initiativ i Borlänge för att följa upp elevernas kunskaper i matematik från grundskolan. Provet har gemensamt sammanställts av lärare från grundskolan och gymnasiet. Grundskolans lärare har gjort en bedömning av vad som skall anses som nödvändiga kunskaper av grundskolans matematikkurs. Resultatet från detta prov visar att 45 procent av eleverna på omvårdnadsprogrammet och 86 procent av eleverna på samhällsvetenskapsprogrammet fick godkänt på tröskelprovet inför läsåret 2002/2003. Något naturvetenskapligt program fanns inte på skolan då.

En jämförelse mellan betyg på nationella kursproven och elevernas slutbetyg i ämnet matematik kan göras, som visar att skolan inte har en god överensstämmelse mellan provbetyg och kursbetyg. För kurs A i matematik var 61 procent godkända på provet medan 93 procent fick godkänt eller högre kursbetyg.

Alla elever på gymnasiet skall genomföra ett projektarbete. Denna kurs är på 100 poäng, dvs en relativt omfattande kurs. Projektarbetet syftar till att utveckla förmågan att planera, strukturera och ta ansvar för ett större arbete och ge erfarenhet av att arbeta i projektform. Projektarbetet syftar också till att tillämpa och fördjupa kunskaper inom ett kunskapsområde inom ett program eller en studieinriktning. Lärarna har varit på endagsseminarium om handledning av projektarbete som en form av kompetensutveckling.

Eleverna uppger att det har varit problem att genomföra projektarbetet. Eleverna fick information under våren i årskurs 2 och uppmanades att ta kontakta den lärare de önskade ha som handledare. Med denne lärare har de diskuterat fram en projekttid. Eleverna har uppmanats att föra loggbok hur projektarbetet framskrider. Under inspektion har det varit svårt att observera någon systematisk handledning. Det har legat på de enskilda lärarna som åtagit sig att vara handledare. För både elever och lärare bör det vara en fördel med dokumentation om projektarbete; tidsplan, vilka åtagande olika parter har, mål kriterier etc.

Flera av eleverna hade påbörjat sitt projektarbete först på vårterminen i årskurs 3.

Deltagande och genomströmning

Enligt statistik från 2003 fullföljde 29 elever (67 procent), därav 8 som gick ut med utökad studiekurs, av totalt 43 elever vid Dahlandergymnasiets nationella program sina studier. Tre elever (7 procent) hade reducerat program och 11 elever (26 procent) hade samlat betygsdokument. Anledningen till andelen elever med samlat betygsdokument är enligt rektorn elevernas stora frånvaro. Genomsnittet för riket läsåret 2002/03 visar att 89 procent uppnådde grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier.

Medelbetyget för elever i Dahlandergymnasiet var läsåret 2002/03: 12.41 poäng (12.66 i SP3 och 12.16 i OP3) och i riket 14 poäng. De elever som genomförde sina studier som planerat har i jämförelse med riket låga resultat och mer än 30 procent av eleverna har inte nått målen i en eller flera kurser.

Antalet elever ökade på IV-programmet inför läsåret 2003/2004 med 35 elever till 56 elever. En orsak till detta är att fler elever ”hoppas av” de nationella programmen

Läsåret 2002/2003 gick 21 elever på det individuella programmet. 12 av dessa elever sökte till ett nationellt program, varav 11 elever kom in. Skolledningen bedömer att flertalet av dessa elever är klara med sin gymnasieutbildning om ca 3 år.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att resultatet är godtagbart då flertalet elever år 2003 nådde målen i flertalet kurser. Dock hade de elever som fullföljde sina studier lägre medelbetyg än i jämförelse med riket. Över 30 procent av Dahlandergymnasiets elever nådde inte målen i en eller flera kurser. Detta bör åtgärdas. Skolan bör också följa upp och analysera kursbetygen i förhållande till betygen på nationella prov.

En struktur för genomförandet av projektarbete saknas också på skolan.

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

Samverkan i skolmiljön

På skolan har man gemensamt tagit fram ”Tre ledstjärnor”: Delaktighet, Ansvar samt Trivsel. Flera av de intervjuade eleverna sade sig dock inte känna till dessa ledstjärnor. Trots detta verkade de flesta verka i ”Ledstjärnornas” anda.

Under elevernas introduktionsvecka i årskurs 1 utarbetar varje klass sina egna trivselregler med utgångspunkt i skolans ”Ledstjärnor”. Samverkan kring normer och värden sker bl.a. under introduktionsveckan och vid olika temadagar på skolan. På skolan har man också arbetat med samsyn på elevdemokrati och elevinflytande.

Elevrådets styrelse, som består av en elev från varje klass, träffas regelbundet en gång per månad. Stormöten hålls två gånger per termin, till dessa inbjuds två klassrepresentanter per klass. Skolkonferens hålls två gånger per termin och är ett organ för gemensamma beslut med representanter för skolledning, personal och elever.

Omvårdnadsprogrammet har ett fungerande programråd se vidare, under Pedagogisk verksamhet.

Arbetet mot kränkande behandling

Borlänge-Säter gymnasieskolor har tagit fram en policy och handlingsplan mot kränkande behandling för samtliga gymnasieskolor. Dahlandergymnasiet har i sin tur tolkat denna handlingsplan och upprättat en lokal handlingsplan för skolan. Planen innehåller både hur skolan arbetar förebyggande mot mobbning och hur skolan arbetar konkret med eventuella fall. I planen tas upp olika typer av mobbning som tillsammans omfattar begreppet kränkande behandling. För tydlighetens skull kan det vara lämpligt att använda detta vidare begrepp i handlingsplanen. Dock tas inte kränkande behandling vuxen elev upp. Det finns även en ”Handlingsplan vid misstanke om drogmissbruk” och en ”Handlingsplan vid krissituationer vid Dahlandergymnasiet”.

Personalen och eleverna säger att kränkningar inte förekommer på skolan. Enstaka fall av mobbning har dock förekommit på skolan och skolans handlingsplan mot mobbning används då. Den som misstänker eller får besked om kränkande behandling kontaktar genast någon i arbetsgruppen mot mobbning. Gruppen reagerar snabbt och tydligt och efter en tid görs uppföljning för att säkerställa att kränkningen upphört.

På Dahlandergymnasiet har temadagar om rasism och mobbning genomförts.

Skolhälsovård och elevhälsa

Vid Dahlandergymnasiet finns skolhälsovård och skolsköterskan genomför hälsoundersökningar på samtliga elever i årskurs 1 och följer upp dessa samt upprättar en hälsoprofil. Skolsköterskan arbetar 50 procent och har mottagning tre dagar per vecka. Skolläkare finns några timmar per månad på skolan. Kurator arbetar 75 procent och stöttar bl.a. elever i behov av särskilt stöd när det gäller sociala frågor.

Under vecka 34 anordnas varje läsår en heldag för hela skolan med temat "Hälsa och gemenskap". Innehållet i dagen ska främja en bra skolgemenskap samt inspirera till motion, hälsa och friskvård.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att arbetet rörande arbetsmiljö och delaktighet är av god kvalitet. Handlingsprogrammet för att förebygga kränkande behandling bör dock utvecklas.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödinsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

Lokala mål och innehåll

I Dahlandergymnasiet har personalen arbetat med programmålen, men inte i samma utsträckning som de har arbetat med kursplanemålen.

I flertalet kurser har lärarna konkretiserat de nationella betygskriterierna och i några kurser även bearbetat de nationella målen.

Eleverna framhåller att läraren inför varje ny kurs informerar om kursplanerna, kursens mål och betygskriterier, dock ej i ämnet idrott- och hälsa. I vissa kurser informerar lärarna även eleverna under kursens gång om elevernas kunskapsutveckling. Eleverna säger sig generellt vara ganska nöjda med den information de får förutom i kursen idrott och hälsa.

Organiseringen av undervisningen och tidsanvändningen

Eleverna erbjuds den av skollagen garanterade tiden för sitt lärande.

Lärarna är organiserade i tre programlag, omvårdnadsprogrammet, naturvetenskapsprogrammet och samhällsvetenskapsprogrammet. Varje programlag lämnar förslag på skolans organisation. Rektorn fastställer efter eventuell revidering ramarna för undervisningen. Ett arbetslag för det individuella programmet är under uppbyggnad.

Eleverna på omvårdnadsprogrammet erbjuds 2500 timmar under sina tre år, vilket är 70 timmar över den garanterade undervisningstiden. Eleverna på naturvetenskapsprogrammet och samhällsvetenskapsprogrammet tilldelas 90 procent av antalet poäng per kurs.

På IV har 16 elever praktik på heltid och 12 har praktik 3 dagar per vecka med undervisning i ett till tre ämnen under 2 dagar per vecka. Några elever läser på komvux och några kompletterar grundskolebetygen på en grundskola. Det finns också elever som följer delar av ett nationellt program.

Individanpassning, individuell studieplanering och stöd

Enligt skolans dokumentation skall alla elever ha en individuell studieplan som regelbundet skall uppdateras. Det ligger på mentorns ansvar att studieplanen är uppdaterad och att elever och föräldrar görs delaktiga. Samtliga elever på skolan har en individuell studieplan som utgår från vald studieinriktning.

För att ge eleverna förutsättningar att nå målen i olika kurser har eleverna möjlighet att i några kurser läsa i egen studietakt.

Elevökningen på IV innevarande år beror, enligt rektor, bl.a. på att flera elever inte klarar studierna och hoppar av från nationella program.

Skolan har ingen specialpedagog, men vid skolstart i årskurs 1 genomgår alla elever ett lästest. Skolan får hjälp med testet av Borlänge läs- och skrivcentrum. En tjänst som specialpedagog är dock utannonserad inför höstterminen 2004.

Även det s.k. tröskelprovet i matematik genomförs. Se under Kunskaper. Utöver dessa tester identifieras elevernas eventuella stödbehov av respektive ämneslärare eller mentor.

Blivande IV-elever och deras föräldrar inbjuds till en träff i maj månad tillsammans med Dahlandergymnasiets ungdomskonsulenter och studie- och yrkesvägledaren. I samband med skolstart går ungdomskonsulenterna igenom elevernas olika behov och upprättar en individuell studieplan. I samband med höstterminens start kommer en sammanhållen introduktionsvecka att genomföras även för IV-eleverna.

De olika programlagen träffas varje vecka, där bl.a. elevernas studiesituation diskuteras. Elevers mentor anmäler vid behov önskemål om elevvårdskonferens till rektor. Dahlandergymnasiet har tagit fram en "Handlingsplan vid elevsvårigheter". Rektor leder elevvårdskonferensen, som oftast leder till ett åtgärdsprogram. Åtgärdsprogram upprättas vid behov och elevens vårdnadshavare ges möjlighet att delta om eleven är under 18 år. Enligt ett par lärare har det vid några tillfällen tagit för lång tid innan en elevvårdskonferens har genomförts.

Dahlandergymnasiet har som sin vision: "Framtidens skola – där Du designar Din egen utbildning". Det innebär inte bara att eleverna skall kunna välja inriktning och kurser till sin studieplan utan också att eleverna skall kunna bestämma sin egen studietakt (snabb eller långsam) och sitt eget arbetssätt. Detta tillämpas bäst i matematik och engelska. I andra kurser/ämnen ges handledning och eleverna erbjuds prövning. Personalen har fått inledande fortbildning gällande flexibelt lärande och olika lärstilar.

Enligt personalen ges IV-eleverna möjlighet att läsa fler ämnen än svenska, engelska och matematik. Detta kände inte de elever till som inspektörerna intervjuade.

Elever i behov av särskilt stöd får det inom klassen/gruppens ram. Inom naturvetenskapsprogrammet fungerar det mycket bra, eftersom elevantalet är lågt. Inom samhällsvetenskapsprogrammet fungerar det olika bra i olika ämnen. Däremot har skolan genom sin kurator god beredskap när det gäller elever med sociala problem.

Arbetssätten

På skolan har man arbetat med samsyn på elevdemokrati och elevinflytande.

Under inspektionen har det framkommit att eleverna ges ansvar för sina studier och möjligheter att påverka det pedagogiska arbetet. Kursens innehåll diskuteras och eleverna är med om att bestämma arbetssätt och redovisningsform. Enligt en del lärare har vissa elever svårigheter att hantera ansvaret. Det kan även inspektörerna se vid lektionsbesök. I ämnen där eleverna ges enskilda uppgifter eller uppgifter som skall lösas i grupp tenderar lektionerna att bli oroliga. Inspektörerna besökte också lektioner där elever och lärare hade en lugn och saklig dialog. I en grupp gjorde eleverna korta framträdanden och därefter fick eleverna ge varandra feedback. Denna lektion skedde i en lugn atmosfär.

Inom naturvetenskapsprogrammet har ett samarbete skett mellan ämnena svenska och biologi. Eleverna har avslutat arbetet med att skriva en rapport om genetik. Läraren i biologi och läraren i svenska har sedan tillsammans bedömt rapporten för att få en samsyn på lärandet.

Inom samhällsvetenskapsprogrammet har ett gemensamt projekt genomförts i ämnena data, samhällskunskap, svenska och matematik. Projektet handlade om statistik och har enligt lärarna givit ett gott resultat. Enligt lärarna måste uppgifterna vara väldefinierade speciellt för årskurs ett. Eleverna var motiverade och har överlag genomfört uppgiften bra.

Vägledning och utvecklingssamtal

Det finns en tjänst som studie- och yrkesvägledare omfattande 50 procent på skolan. Studie- och yrkesvägledaren har bl.a. som uppgift att upprätta individuella studieplaner för eleverna och svara för information och vägledning inför framtida studie- och yrkesval.

Vid Dahlandergymnasiet finns ett system med mentorer. Mentorernas uppgifter är bl.a. att hålla sig informerade om elevernas studieresultat, allmänna hälsa, trivsel och studiesociala situation. Mentorn skall också ha överblick över elevernas frånvaro/närvaro samt ha kontakt med hemmen, genomföra utvecklingssamtal och följa upp elevens individuella studieplan. Utvecklingssamtal genomförs varje termin och vårdnadshavarna inbjudes. Som underlag för utvecklingssamtalet används elevens individuella studieplan.

Mentorn och en grupp på 5-7 elever har 30 minuters schemalagd tid per vecka. Den sista mentorstiden i varje månad används till klassråd. Både lärare och elever på de nationella programmen är nöjda med mentorssystemet

På IV-programmet är eleverna uppdelade i två mentorsgrupper, varav den ena gruppen består av 14 elever och den andra av 29 elever. Det innebär ansvar för ett stort antal elever speciellt för en av mentorerna. IV-eleverna träffar sina mentorer vid behov i stället för vid en fastställd mentorstid. De tre lärarna i arbetslaget för IV är mentorer för elever på nationella program, eftersom de även ingår i andra programlag.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning

Kursutvärderingar genomförs i de flesta kurser, enligt eleverna förekommer det även att utvärdering sker under kursens gång.

Eleverna får när det gäller flertalet kurser vara med om att planera hur kurserna skall läggas upp och även hur resultatet skall redovisas. Lärarna grundar sin betygssättning, utöver skriftliga prov, på muntliga redovisningar, inlämningsuppgifter, aktivitet på lektioner etc.

Eleverna uppger att de får rättvisa betyg. Några elever påpekar dock att det kan vara svårt att komma ihåg de betygskriterier som de tog del av i början av en kurs, speciellt om det är en lång kurs. Eleverna är, enligt lärarna, medvetna om att betyget G (godkänd) är baserat på faktakunskaper och att VG (väl godkänd) och MVG (mycket väl godkänd) är mer baserat på reflektion och analys.

Lärarna diskuterar betygssättning med varandra, men det sker inte i någon organiserad form. Lärarna uttryckte önskemål om att få träffa andra lärare som undervisar i samma kurser/ämnen på andra skolor. Eftersom Dahlandergymnasiet är en lite gymnasieskola är det flera av lärarna som inte har några ämneskollegor på skolan.

Samverkan och öppenhet

Studiebesök sker regelbundet i anslutning till undervisningen. För omvårdnadsprogrammets elever har ett samarbete med arbetslivet byggts upp. Inom samhällsvetenskapsprogrammets entreprenörsinriktning har ett samarbete med det lokala näringslivet påbörjats.

Skolan samarbetar med en grundskola inom Sätters kommun och några grundskolor i angränsande kommuner.

Lärarna har deltagit i Högskolan i Dalarnas nätverksträffar.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att Dahlandergymnasiets arbete avseende det pedagogiska arbetet är av god kvalitet, men bör exempelvis förbättras när det gäller det påbörjade arbetet med att bearbeta de nationella målen så att samtliga ämnen ingår. Vidare bedömer inspektörerna att arbetet med kartläggning av elever i behov av särskilt stöd i form av olika tester fungerar bra.

Dahlandergymnasiet har ett arbete av god kvalitet när det gäller elevinflytande och eget ansvar, men alla elever klarar inte det stora ansvaret som de får utan handledning i vad detta innebär. Skolan bör också utöka kontakten med samhället. Rutiner för att säkerställa en likvärdig betygssättning bör utvecklas.

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolornas inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskildas rättsäkerhet.

Det finns en gymnasienämnd med ansvar för gymnasieskolorna i de båda kommunerna Borlänge och Säter. Gymnasiechefen har det övergripande ansvaret för de två kommunernas gymnasieskolor. En gång per vecka har gymnasiechefen ett möte med samtliga rektorer där gemensamma frågor diskuteras.

På skolan finns sedan våren 2003 en tillförordnad rektor. Denna rektor har tidigare arbetat 50 procent som projektledare för uppbyggandet av skolan och 50 procent som lärare. Rektorn har ansvaret för samtliga program på skolan.

Rektorn har en skolassistent på 100 procent till sin hjälp. Rektorn träffar förvaltningschefen och övriga gymnasierektorer i Borlänge-Säter gymnasieskola en gång per vecka. Förvaltningschefen har medarbetarsamtal med rektorerna en gång per år.

Lärarna på Dahlandergymnasiet är organiserade i tre programlag som träffas en gång per vecka. Dessutom finns ett administrativt arbetslag, bestående av rektor, skolassistent, studie- och yrkesvägledare, skolsköterska, vaktmästare samt kurator. Konferensen börjar med ett kort informationsmöte för all personal.

IV-arbetslaget träffas vid andra tidpunkter, eftersom de tre lärarna i detta arbetslag även ingår i något av ovanstående programlag. IV-arbetslaget önskar en utveckling av arbetslaget så att det kan fungera på samma sätt som andra programlag, vilket skulle innebära bl.a. att lärarna endast ingår i ett arbetslag och att mentorskapet för IV- eleverna kan fördelas på fler personer än idag.

Programlagen diskuterar elevfrågor, kursplaner, betygssättning, inköp etc. Ett mål för läsåret 2003/04 är en vidareutveckling av programlagen, så att de successivt ges större ansvar över bl.a. schemaläggning, tjänstefördelning och resursfördelning, men så långt har man inte kommit ännu.

Skolans olika handlingsplaner har tagits fram gemensamt. En samordningsgrupp bildas där det ingår en deltagare från varje arbetslag, gruppen existerar till arbetsuppgiften är löst och förankrad i verksamheten. De intervjuade lärarna och elevhälsan anser att detta är en mycket bra metod för samarbete och förankring.

Mentorskonferens hålls två gånger per termin då alla mentorer, elevvårdspersonal samt rektor deltar. Även skolkonferensen sammanträder två gånger per termin.

Lärarna anser att rektor är förtrogen med verksamheten och också är den pedagogiska ledaren.

Kvalitetssäkring

Verksamheten styrs utifrån de nationella målen i läroplanen och aktuella kursplaner, dels nämndens mål för verksamheten vilket framgår av den lokala arbetsplanen.

Elever och personal har deltagit i var sin "trivselenkät", båda enkäterna visar att elever och lärare trivs på skolan. Någon ytterligare utvärdering har inte genomförts.

Skolan har upprättat en kvalitetsredovisning som är daterad i maj 2003. Kvalitetsredovisningen följer rubrikerna i den lokala arbetsplanen. Varken i arbetsplanen eller i kvalitetsredovisningen finns medtaget något om elevers kunskapsresultat eller genomströmning av elever.

I kvalitetsredovisningen finns ett antal underrubriker; Mål, Resultat och Åtgärder för utveckling. En viss sammanblandning har skett. Det som redovisas under rubriken Resultat är mer en bedömning av måluppfyllelsen än en beskrivning av resultaten. Exempel på resultat kan vara genomströmning av elever, elevernas betyg etc.

Det framgår inte vilka underlag som kvalitetsredovisningen grundas på. Kvalitetsredovisningens mål bör konkretiseras ytterligare så att de blir lättare att utvärdera.

Rättsäkerhet

Genom elevernas individuella studieplaner följs elevernas garanterade undervisningstid upp. Betygskataloger förs och förvaras på lämpligt sätt. Mentorena har ett särskilt ansvar för att följa upp elevernas närvaro/frånvaro och att ta kontakt med hemmen.

En samordningsgrupp har bildats, där det ingår en deltagare från varje arbetslag, för att komma till rätta med elevernas stora frånvaro.

Beslut i elevärenden fattas på ett korrekt sätt och besluten dokumenteras och sparas, liksom åtgärdsprogram. Vid eventuella klagomål eller synpunkter vänder sig eleverna till respektive lärare alternativt rektorn. Detsamma gäller vårdnadshavarna.

Personalen på skolan önskar utbildning i sekretess. IV-arbetslaget önskar även handledning.

Sammanfattningsvis bedömer Skolverkets inspektörer att styrningen och ledningen av Dahlandergymnasiet är av god kvalitet. Detta gäller även skolans kvalitetsredovisning men den bör dock förbättras. För att en kvalitetsredovisning skall kunna fungera som ett hjälpmedel för att utveckla och förbättra verksamheten krävs, enligt inspektörerna, att den kan leda till en bedömning av i vilken mån målen för utbildningen uppnåtts. Goda förutsättningar för detta ges om kvalitetsredovisningen innehåller mål som preciserar vad man vill uppnå under den avsedda perioden och där måluppfyllelsen mer tydligt relateras till dessa mål.

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

Tillgång till utbildning i gymnasieskolan

Enligt eleverna erbjuder skolan den utbildning som motsvarar elevernas förväntningar och eleverna erbjuds kurser som individuella val i rimlig omfattning.

Det är tre elever på skolan som är berättigade till modersmål och de deltar också i undervisningen i kurdiska. Ingen elev har blivit erbjuden studiehandledning på sitt modersmål. Det är tre elever som är berättigade till undervisning i svenska som andraspråk men de har inte blivit erbjudna att läsa detta ämne. De deltar i den vanliga undervisningen i svenska.

Dahlandergymnasiet erbjuder eleverna att läsa några lokala kurser bl.a. fördjupningskurser i svenska A och B. Dessa kurser läses av 4-5 elever. En lokal kurs skall ge kunskaper i ett eller flera ämnen inom ett bestämt kunskapsområde och svara mot sådana behov som inte tillgodoses genom en nationellt fastställd kursplan. En lokal kurs får exempelvis inte ersätta kurser i kärnämnen.

Vid skolan finns beredskap för att ta emot elever med funktionshinder.

Information om utbildning

Nämnden för Borlänge Säter gymnasieskola har bestämt att alla skolors webb-information skall ha likartat utseende. Alla skolor skall således ha information på Internet. Dahlandergymnasiet har först under april 2004 lagt ut sin information på nätet.

Föräldrarna berättar vid inspektionen att de får allmän information om skolan då de tar del av det skrivna material som finns i form av broschyrer om de olika programmen. Inför varje läsår får eleverna ett informationsdokument som heter: "Välkommen till Dahlandergymnasiet!" och innehåller kortfattad relevant information. Någon skriftlig information veckovis eller månadsvis om skolans aktiviteter etc. ges inte ut till lärare eller elever.

IV-eleverna och deras föräldrar inbjuds till flera samtal per termin med mentorer.

Studie- och yrkesvägledaren ansvarar för att ge eleverna information och vägledning inför framtida studie- och yrkesval.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att eleverna har god tillgång till utbildning. Den skriftliga informationen har god kvalitet men den webbaserade informationen bör dock utvecklas.

Vidare bedömer inspektörerna att skolan genomför lokala kurser som står i strid med författningarnas krav. En lokal kurs skall ge kunskaper i ett eller flera ämnen inom ett bestämt kunskapsområde och svara mot sådana behov som inte tillgodoses genom en nationellt fastställd kursplan. En lokal kurs får exempelvis inte ersätta kurser i kärnämnen. Detta är inte godtagbart.

Dahlandergymnasiet erbjuder inte eleverna svenska som andraspråk eller studiehandledning på modersmålet, vilket strider mot författningarnas krav och är inte godtagbart.

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

Personalens kompetens/kompetensutveckling

Vid Dahlandergymnasiet finns totalt 35 personer anställda. Av dessa är 25 lärare, motsvarande 22 heltidstjänster. Tjugo av lärarna har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak skall bedriva. Två stycken 4-9 lärare och en datalärare kompletterar sina utbildningar för att få gymnasiebehörighet.

Det har varit en stor omsättning på lärare under skolans första år. Det har också varit svårt att rekrytera personal, eftersom det var svårt att få till heltidstjänster från början och hela tjänster måste då skapas i samarbete med andra skolor. Nu håller lärarkåren på att bli mer stabil i takt med att skolan expanderar. Ett nytt problem har dock uppstått, nämligen att till hösten 2004 är det i april månad endast sju elever som har sökt till samhällsvetenskapsprogrammet mot tidigare år ett 30-tal.

Samtliga intervjuade framhöll att Dahlandergymnasiet är i behov av specialpedagogisk kompetens. Likaså uttrycktes ett behov av ytterligare tillgång till skolpsykolog. En tjänst som specialpedagog är dock utlyst till höstterminen 2004.

En handlingsplan har tagits fram inom ramen för det pågående Europeiska socialfondens program Växtkraft Mål 3 (analys av behov av kompetensutveckling). De prioriterade områdena är systemkompetens, arbetslagsutveckling, kvalitetssäkring och flexibelt lärande. Tyngdpunkten har, enligt kvalitetsredovisningen, legat på arbetslagsutveckling, men även arbetet med kvalitetssäkring har påbörjats.

Pedagogiskt Café genomförs två gånger per termin som diskussionsforum för aktuella gemensamma frågor.

Läromedel, pedagogiska material, utrustning och skolmåltider

Antalet datorer var alla nöjda med. Eleverna har tillgång till bärbara datorer och kan också få låna hem datorer. Eleverna får under sin studietid också låna mini-räknare.

Eftersom skolan är i ett uppbyggnadsskede köps utrustning in efterhand. Elever och lärare var i stort nöjda med den investering som gjorts. Det saknas dock klassuppsättningar av bredvidläsningslitteratur i några kurser. Eleverna påtalade också att det i ett ämne inte fanns läroböcker från samma förlag till eleverna, de hade även olika upplagor, vilket försvårade inläringen speciellt för dem som hade de äldsta böckerna.

Skolans bibliotek är filial till Sätters kommunbibliotek.

Eleverna har fria måltider, med undantag av eleverna på omvårdnadsprogrammet när de är ute på arbetsplatsförlagd utbildning (APU). Då får eleverna själva stå för måltidskostnaden. Skolmåltiderna intas i en restaurang nära skolan. Eleverna kan välja mellan olika rätter och dessutom finns ett stort salladsbord.

Lokaler

I Dahlandergymnasiet är lokalerna ljusa, rena, fräscha och ändamålsenliga för den aktuella undervisningen. Det finns god tillgång på utrymmen där eleverna exempelvis kan sitta och arbeta med enskilda uppgifter. Personalen tillsammans med eleverna är aktiva för att hålla lokalerna i ett välvårdat skick. Klasserna turas om att veckovis ansvara för ordningen i uppehållsrum och studielandskap.

Eleverna beskriver sin skola som miljömässigt mycket fin, en liten fräsch, lugn och ny skola och det är också den bild som inspektörerna får vid besöket.

Undervisning i idrott- och hälsa sker i en intilliggande idrottshall och skolmåltiderna intas i en närbelägen restaurang, med utsikt över sjön Ljustern. Lokalerna är anpassade till funktionshindrade elever.

Resursprinciper

Sätters kommun ansvarar för de fasta investeringar som görs. Nämnden tilldelar gymnasieskolorna ett anslag som bygger på tidigare erfarenheter. Inget skolpengssystem eller annat prestationsberoende system tillämpas. Skolorna är inte egna resultatenheter. Utifrån den budgetram som tilldelats Dahlandergymnasiet lägger rektor ett förslag till fördelning. Detta förslag görs tillgängligt för all personal. Därefter sker en samverkan med de fackliga organisationerna och först därefter fastställs budgeten för budgetåret.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att tillgången på resurser kompetensmässigt och materiellt för Dahlandergymnasiet är av god kvalitet förutom tillgång på specialpedagogisk resurs. Skolan är fortfarande i ett uppbyggnadsskede vilket medför att ytterligare investeringar bör göras i takt med utvecklingen av skolan.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Dahlandergymnasiet övergripande är av god kvalitet. Den inspekterade verksamheten i Dahlandergymnasiet ligger i linje med nationella bestämmelser och målen för gymnasieskolan. Personalen arbetar ambitiöst för att främja alla elevers lärande

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- utveckla innehållet i IV-programmet,
- förbättra rutiner och planering kring projektarbete,
- arbeta för att minska elevfrånvaron och antalet elever med samlat betygsdokument,
- rutiner för att säkerställa en likvärdig betygssättning bör utvecklas,
- arbeta för att utveckla skolans kvalitetsredovisning och
- utveckla stödundervisningen exempelvis med hjälp av specialpedagog.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

- Svenska som andraspråk och studiehandledning på modersmålet erbjuds inte till de elever som är berättigade till detta (5 kap. 2 § och 8 kap. 5 § gymnasieförordningen).
- Lokala kurser i fördjupad svenska (2 kap. 14 § gymnasieförordningen).

Datum

Ort

2004-08-19

Stockholm

Monica Åtting

Jan Engstedt

Anna Kjellberg